

Înnoirea și sfințirea credincioșilor în Taina Mărturisirii, după învățătura Bisericii Ortodoxe

Taina Mărturisirii are trei componente : cainta, marturisirea pacatelor in fata unui preot si dezlegarea din partea preotului. Cainta premerge marturisirea si o insoteste. In cazul unor pacate grele (adulter, avort, omucidere), preotul recomanda dupa marturisire anumite fapte bune si infranari menite sa intretina mai departe cainta in penitent si sa creeze in el obisnuite contrare slabiciunilor care l-au dus la acele pacate. De abia dupa practicarea acelor fapte de cainta un anumit timp, preotul ii da penitentului permisiunea sa se impartaseasca cu Sfanta Euharistie. Anumite fapte de cainta sunt recomandate de catre preot si dupa unele pacate mai putin grave, dar dezlegarea de ele i-o da penitentului indata dupa marturisirea lor.

Vom arata in cele ce urmeaza puterea innoitoare si sfințitoare a caintei, a marturisirii, a dezlegării date de catre preot si a faptelor de cainta, sau a pocaintei ce urmeaza dupa dezlegare. O vom face aceasta invocand si interpretand unele texte din Sfanta Scriptura si din Sfanta Traditie.

1. Cainta care premerge marturisirea pacatelor este o parere de rau pentru pacatele savarsite. Ca atare ea implica o vointa a celui ce se caieste de a nu mai savarsi acele pacate. Aceasta inseamna o schimbare de cuget si de viata, deci o innoire spirituala a celui ce se caieste. De aceea Taina Mărturisirii a fost numita de catre Parintii vechi ai Bisericii al doilea Botez. Caci asa cum omul se naste din nou prin Botez (Ioan 3, 5 ; I Petru 1, 23), prin faptul ca iese din apasarea pacatului stramosesc, asa se innoieste si prin marturisire, iesind de sub robia pacatelor personale.

2. Dar cainta se finalizeaza in marturisire. Orice gand launtric isi gaseste o forma deplin definita in cuvantul prin care el se comunica. Cu atat mai mult isi gaseste o astfel de forma gandul parerii de rau. Caci cel ce se caieste, se acuza pe sine, se dezaproba, se autodepaseste. Dar autoacuzarea, autodezaprobaria nu e deplina daca nu merge pana la comunicarea ei in fata altuia. Numai atunci cel ce a pacatuit se depaseste deplin pe sine. Cel ce nu merge pana aici inseamna ca se mai cruta inca, se mai apara inca ca subiect savarsitor al acelor pacate. El isi acopera inca pacatul sau. Cine nu-si recunoaste si in fata altuia pacatul si nu-si arata nemulțumirea in mod total din pricina lui, si nu si-l recunoaste deplin, si nu se umileste pe sine ca om pacatos, aratand vointa de a se desparti cu toata hotararea de el, acela nimic n-a castigat. Iar cine nu se umileste in fata altuia, ci numai in fata sa proprie, nu se umileste decat pe jumătate.

Dar recunoscandu-si pacatele, sau modul sau necuvenit de a fi de pana acum in fata altuia, omul se si angajeaza in fata aceluia in mod obiectiv sa nu mai savarseasca acele pacate, sau sa-si schimbe modul sau de a se purta. Aceasta ii da o mai mare putere de a se innoi, caci stie ca duhovnicul in fata caruia si-a marturisit pacatele va observa daca si-a tinut cuvantul sau nu, expunandu-se in cazul din urma de a se dovedi un om in care nu se poate pune incredere. Dar marturisirea are si un alt efect, Caci cel ce-si marturiseste pacatele e ferit pe de o parte de pericolul de a le relativiza, deci de a-si slabi cainta si de a continua sa repete acele pacate ; pe de alta de pericolul dispozitiei contrare a disperării, deci a unei stari chinuitoare de care nu poate scapa singur. Starea din urma e cu atat mai chinuitoare cu cat merge mana in mana cu tendinta de a o masca, dar fara succes deplin. Aceasta ii da o infatisare si o comportare nu numai nesincera, ci si crispată, nelinistita, care e simțita de toti cei cu care vine in contact. Aceasta stare de disperare si de crispare se poate alterna uneori cu cea de sceptica si cinica resemnare, care-l face pe de o parte capabil de a savarsi in continuare cu sange rece cele mai scelerate fapte, fiind incurajat la aceasta adeseori si de unii semeni pe care-i vede facand la fel, sau care ii prezinta astfel de pacate in mod direct ca neavand in ele nimic grav. Dar aceasta aduce pana la urma in si mai chinuitoare torturi, care pot

deveni insuportabile. Numai marturisirea aduce o ordine in viata lui interna. Caci ea inseamna pe de o parte o inmuiere a inimii lui, o scapare de mandria care o osifica spiritual, pe de alta o scapare de viata ce se alterneaza intre rastimpuri de resemnare tacita si rastimpuri de tot mai chinuitoare disperare.

3. Dar aceasta se intimpla numai cand cineva isi face marturisirea in fata cuiva care-l primeste in baza unei raspunderi date lui de catre Dumnezeu. Si acesta e preotul. Caci primind cu aceasta raspundere marturisirea, preotul il scapa pe cel ce i se marturiseste pe de o parte de relativizarea pacatelor savarsite si il ajuta sa puna un frau vietii in pacat, pe de alta il scapa de chinul disperării, facandu-se prin intelegerea ce i-o arata si prin incurajarea lui in numele Domnului, un martor si un transparent al milei si intelegerii lui Dumnezeu, care acorda omului o valoare chiar si in cazul ca a savarsit cele mai grele pacate, daca le marturiseste cu cainta si cu hotararea de a se indrepta. Caci urmand pildei lui Hristos, preotul vede in libertatea si fluiditatea schimbatoare a spiritului uman o posibilitate de ridicare a lui chiar si din cele mai accentuate alterari si slabiri ale firii sale. Chiar in faptul marturisirii cuiva preotul vede si il asigura ca si Dumnezeu vede o incordare de vointa si deci un semn de putere de a iesi din acele alterari si slabiciuni. Omul se ridica din pacate si din slabiciunile produse de ele, sau care le produc pe ele, prin ajutorul altui om, care merge mai ferm pe drumul binelui. Un alt om bun e sursa noastra de putere, e sprijinul nostru. Cuvantul slabanogului de la Lacul Vitezda : "Doamne, om nu am", arata o mare nesansa pentru om (Ioan 5, 7). Dar pot refuza si eu omul care sa ma ajute, din pricina mandriei mele, fapt care-si gaseste in individualism o expresie teoretica.

Neincrederea in celalalt, neincredere care ma opreste sa ma marturisesc lui, e justificata de faptul ca greu gasesc pe cineva care sa nu profite de pacatele ce i le marturisesc pentru a ma dispretui, pentru a ma impiedica pe baza lor in momentele importante ale vietii de la satisfacerea unor trebuinte legitime; greu gasesc pe cineva care sa nu comunice altora slabiciunile si pacatele ce i le-am marturisit, care sa nu-mi pricinuiasca prin marturisirea ce am facut tot felul de dezavantaje.

De aceea greu gasesc pe cineva care sa ma poata ajuta sa ma innoiesc in viata mea, sa ma intaresc in vointa de a incepe o viata noua.

Celalalt ma poate ajuta numai cand imi asculta marturisirea in numele Domnului si-mi comunica ajutorul Domnului prin faptul ca este instituit in aceasta slujire printr-un sacrament al Bisericii, in baza succesiunii neinterupte de la Apostoli. De aceea numai cand vad in el pe cel ce ma asculta in numele Domnului, patruns de raspunderea fata de Dumnezeu, ma pot marturisi lui cu incredere. Numai cand stiu, pe de alta parte, ca prin el nu ma umilesc in fata omului, ci in fata lui Dumnezeu prin marturisirea ce o fac, accept aceasta umilire fara greutate si marturisirea mea e sincera si insotita de cea mai profunda hotarare de a ma schimba, stiind ca ma angajez prin aceasta hotarare in fata lui Dumnezeu insusi. Numai o astfel de marturisire poate face sa se nasca in mine un om nou plin de putere. Numai cand stiu ca cel caruia ma marturisesc se simte insarcinat de Domnul insusi sa ma asculte si sa ma ajute, constiinta noastra traieste in comun prezenta lui Hristos, el ca cel ce ma asculta in numele Lui, ma sfatuiește in numele Lui si ma dezleaga de pacate in numele Lui si prin aceasta ma curateste si ma innoieste, iar eu ca cel ce simt ca el le face acestea cu puterea lui Hristos.

Numai cand cel ce ma asculta o face aceasta umilindu-se si el in fata lui Hristos ca un pacatos asemenea mie, cand ma asculta cu smerenie, cand ma asculta depasindu-se si el pe sine cu mila si cu intelegere fata de mine, asemenea lui Hristos, am curajul sa ma marturisesc. Caci numai atunci stiu ca nu ma judeca ca unul care s-ar afla intr-o pozitie superioara fata de mine. Numai atunci am si eu si el constiinta ca nu de la el imi da vindecarea, ci aruncandu-ma in scaldatoarea harului, fapt prin care stim amandoi ca eu obtin cu adevarat vindecare, pentru ca primesc ajutorul lui Hristos. Numai in umilirea aceasta comuna in fata lui Hristos li se face simțit amandurora Hristos, unuia pentru a se vindeca de boala lui, celuilalt ca organ al unei lucrari care nu este a lui, ci a lui Hristos. In acest caz simt ca prin mila lui mi se comunica mila lui Hristos, ca prin compatimirea lui mi se comunica compatimirea lui Hristos, care a primit pentru mine moartea pe cruce si care are puterea sa ma vindece, pentru ca a inteles slabiciunea manifestata in pacatele mele. Simt ca asa cum Hristos a topit virtual in compatimirea Sa de pe cruce pacatele noastre luate asupra Sa, facandu-le deplin uitare prin curatia Sa, tot asa prin

compatimirea Lui aratata acum mie prin preot in scaunul marturisirii, le topeste actual prin uitare in oceanul iubirii Sale de oameni si ma intareste spre a fi un om nou, folosindu-se de compatimirea si de puterea pe care mi-o comunica prin preot.

Comuniunea care se infaptuieste intre omul dornic sa se innoie si sa iasa din calea pacatoasa, invarțosata in egoism, si preotul hotarat sa-l ajute la aceasta prin sensibilitatea sa, ca unul ce e predat slujirii lui Hristos in vederea mantuirii celorlalti, devine un transparent al prezentei lui Hristos si un mediu comunicant al iertării si puterii Lui. Aceasta comuniune atrage iertarea pacatelor si intarirea celui ce se marturiseste spre o viata noua, ceruta de amandoi de la Dumnezeu. Caci este evident ca daca penitentul nu doreste si el iertarea pacatelor si innoirea vietii sale, asociindu-se si el la cererea lor de catre preot, ele nu i se dau de catre Dumnezeu. Ea se da prin glasul auzit al preotului, adica prin glasul unei persoane deosebite de cea care a pacatuit, unei persoane care e insarcinata spre aceasta de Dumnezeu prin marturia Bisericii, deci nu prin glasul indiferent carui om si nici prin glasul propriu al penitentului. Dar acesta trebuie sa-si deschida inima primind cu incredere dezlegarea si sfatuirea ce i se dau prin preoti.

De aceea Mantuitorul a pus in legatura puterea iertării promisa ucenicilor Sai (Matei 18, 18) cu asigurarea ca "daca doi se vor invoii pe pamant in privinta unui lucru pe care-l vor cere, se va da lor de catre Tatal Meu care este in ceruri" ; si a adaugat la aceste cuvinte : "caci unde sunt doi sau trei adunati in numele Meu, acolo sunt si Eu in mijlocul lor" (Matei 18, 19-20). Aceasta inseamna ca Dumnezeu isi comunica harul iertării pacatelor prin iubirea intre cei doi uniti in cererea ei de la Dumnezeu, printr-un act prin care Dumnezeu raspunde unitatilor in iubire si in cererea iertării, caci Dumnezeu se bucura de aceasta unitate in iubire si in vointa comuna a mantuirii unui om si raspunde cu iubirea Sa. Taina Mărturisirii este taina celei mai intime comuniuni intre preot si credincios. Dar punand aceste cuvinte in legatura cu puterea fagaduita ucenicilor de a ierta pacatele, Iisus a aratat ca unul dintre cei doi adunati cu acest scop in numele Lui, trebuie sa fie preot. Astfel preotul e omul care nu da din pacatosenia sau slabiciunea sa vindecarea celuiilalt, ci prin faptul ca-l arunca in scaldatoarea iubirii dumnezeiesti, dar prin comuniunea dintre el si penitent.

4. In Vechiul Testament avem mai multe exemple de marturisirea pacatelor in fata preotului. Astfel Aaron, dupa ce s-a facut vinovat de faurirea vitelului de aur la cererea poporului, muștrat de Moise, isi recunoaste pacatul in fata lui ca reprezentant al lui Dumnezeu si-si cere iertarea : "Si a zis Aaron catre Moise : nu te mania Doamne, ca Tu stii cum este norodul acesta cand se porneste" (Iesire 32, 22). Desi pacatul era cunoscut public, Aaron totusi il marturiseste, aratand prin aceasta reprezentantului lui Dumnezeu ca ii pare rau de el. Un alt exemplu de marturisire este cea a lui Acan in fata lui Iosua (Iosua 7, 20). In Proverbele lui Solomon se declara ca "cel ce-si tainuieste pacatele, nu propaseste, iar cel ce le marturiseste si se lasa de ele, capata indurare" (28, 3).

Iar in Levitic, Dumnezeu, dupa ce insira o serie intreaga de pacate ce se vor savarsi de cineva, poruncește prin Moise ca acela sa aduca jertfe pentru ele, insotite de marturisire : "Si va marturisi pacatul sau pe care l-a savarsit". Si dupa ce indica jertfa ce trebuie adusa pentru acele pacate, continua : "Si se va ruga pentru el preotul, pentru pacatul lui pe care l-a savarsit si se va ierta lui pacatul" (Lev. 5, 5-6). De multe ori se vorbește in Vechiul Testament numai de jertfele aduse prin preot de credinciosii care au pacatuit, fara sa se aminteasca direct si de marturisire, ci lasandu-se aparenta ca jertfele incesi reprezinta o marturisire. De fapt, jertfele erau o recunoastere vizibila a omului in fata preotului ca a pacatuit si ca nu mai vrea sa traiasca siesi, ci lui Dumnezeu. Dar se pare ca (in toate cazurile) era ceruta si marturisirea explicita, daca se tine seama de termenii evreiesi din mai multe texte ale Legii. Adica marturisirea prin fapta era exprimata si prin cuvantul explicit.

Jertfele aduse in Vechiul Testament indicau daruirea de sine a celui ce a pacatuit lui Dumnezeu, daruire prin care se contrabalansa preocuparea egoista de sine a pacatosului. Dar ele prefigurau si jertfa deplin eficienta a lui Hristos, care apoi ne da si noua puterea sa ne jertfim fiinta noastra in acte spirituale, prin care ne ridicam din starea de pacat. Aceasta predare de sine a celui ce a pacatuit lui Dumnezeu se manifesta acum, pentru cei ce cred in Hristos, mai direct prin actele de infranare si de binefacere, care intaresc omul nou nascut din impartasirea de jertfa lui Hristos prin Taine.

(Continuare la pagina 11)